

ԺԸ ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 9

1860

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1

Առաքինի ու Քաղաքակիրք պատանի: (Տես երես 225)

ԾԵ

Հարուստն ու աղքատ, իշխանաւորք
և հպատակք:

Պուհ հարուստ ես. շնորհակալ ե-
ղիր Մտուծոյ, բայց Ա. յիշէ որ հարս-
տութիւն տուողն Մտուած է. Բ. որ
'ի բարին գործածելու համար տուեր է
քեզի, և Գ. որ մէկ օրուան մէջ կրնաս
ամէն ունեցածդ կորսնցընել. նայէ ու-
րեմն որ չափաւոր ըլլաս, քաղցր ու մար-
դասէր. դատարկակեցութեամբ ու շը-
ւայլութեամբ ուրիշներէն վեր ըլլալու
փոյթ մի ունենար, այլ նայէ որ առա-
քինութեամբ ու գթութեամբ ցուցը-
նես քու անձիդ վրայ որ նախախնամու-
թեան գործիք մըն ես իր շնորհքները
բաշխելու, աղքատաց օգնելու, սրամիտ
անձանց վրայ ձեռք դնելու, որպէս զի
ուրիշներուն բարերարութիւն ընելով
զքեզ կատարեւադործես:

Իսկ դու որ բարձր աստիճանի ու

պաշտօնի մէջ ես, կը յարգեմ զքեզ՝
վասն զի ամէն իշխանութիւն Մտուծ-
մէ է. բայց գիտեմ նաև որ այն աստի-
ճանը ուրիշներուն բարեայր համար
տրուած է քեզի, որպէս զի քեզմով
միշտ արդարութիւնն յաղթող ըլլայ:
Պարձեալ գիտեմ որ դու ալ մարդ ես,
գիտեմ որ աստիճան ու պատուանուն
ըսածդ ուրիշ բանի չնմանիր՝ եթէ ոչ
զրքի մը հարուստ կազմին որ զրքին ա-
մենեին յարգը չաւելցնեն. բայց թէ
որ ձեռք տաս ստորնագունից, թէ որ
անոնց գանգատներն ու տրտունջը ար-
դարութեամբ դատես, թէ որ սուտ
խոստմունքներով չես խաբեր ու խաղ-
ցններ զիրենք, թէ որ նախ դու իրենց
բարի օրինակ կ'ըլլաս, ան ատենը կը
սիրեմ ես զքեզ, կը յարգեմ ու կ'աղօ-
թեմ Մտուծոյ որ կեանքդ երկընցընէ:

Նշահակառակն ես աղքատ եմ. պզտի
տնակի մը մէջ ծնած եմ. հարուստ ազ-
գականներ չունիմ, բարեկամներս ալ
աննշան մարդիկ են. բայց ինչ կ'ըլլայ
եղեր. չիսուս ալ աղքատ էր, աղքատ

էին առաքեալներն ալ և դրուած է թէ աղքատաց է արքայութիւնը : Ո՛հ, հարստութիւն չունենալս զիս չնուստ տացըներ , կրնամ ամենէն հարուստ մարդուն հետ հաւասար ըլլալ . Մտուծոյ կամբը կը կատարեմ՝ վասն զի իմ ճակտի քրտինքովս կ'ապրիմ . և թէ որ իմ պարտքերս կ'ընեմ, թէ որ առաքիւնի ու քաղաքակիրթ եմ, շատ աւելի յարգ ունիմ քան զնենգաւոր հարուստ մը և քան զչարասիրտ իշխան մը : Ի՞նչ մեծ ու ընդարձակ գետ մըն է ու վտանգաւոր , որով ամէնքը անունը դիտեն և թագաւոր կը կոչեն զինքը . բայց այգեգործը անոր աւերմունքներէն կը վախէ ու նաւաւարը ալեկոծութենէն կը սարսափի և իրեն եղբայրներուն մօտ բնակողները ողորմունքէն կը դողան : Իսկ այն առուակը որ իմ դաշտս կ'ուռգէ, իրաւ պզտիկ է ու անծանօթ՝ անանկ որ և ոչ անուն մը ունի , բայց երկիրները կը բեղմնաւորէ և հողը կը կենդանացնէ չորութեան ժամանակ : Ինչին և իմ առուակիս ջուրը երկուքն ալ հաւասարապէս երկնքէն կու գան և երկուքն ալ կ'երթան նոյնպէս ծովուն մէջ կը կորսուին :

Ի՞նչ ումանք որ զմարդ իր զգեստէն կը չափեն ու կը դատեն , բայց այսպիսիները չեն գիտեր թէ զգեստը զմարդ կ'ընտան չեն , և թէ երբեմն կոտորած պատենի մէջ ալ ընտիր պողպատէ դանակ մը կը դրուի . և թէ ընդհակառակն կապիկը թէպէտ մետաքսէ ըզգեստներ ալ հագուի՝ նորէն միշտ կապիկ է : Ուրիշի՝ որչափ ստակի հարստութիւն ունենալը մի հարցըներ , հապա թէ ինչ մարդ է :

Ի՞նչ տես , աս աղքատը կ'ուռի ու կը սոնքանայ . վասն զի հարուստներու հետ սկսեր է վերաբերութիւն ունենալ . ուրիշ մ' ալ հարուստը կ'ատէ ու անկէ կը փախչի և կը կարծէ որ անիկայ առաքինական զգացմունք չկրնար ունենալ : Ո՛հ, չէ , եղբարք . լաւ հարուստներ ալ շատ կան , ինչպէս որ գէշ աղքատներ ալ չեն պակսիր . բայց աւելի լաւ է հարուստներու խիստ շատ չմօ-

տենալ , վասն զի կրնանք ստէպ մահացուցման առիթներ ունենալ . հաւասար ընկերութեան մէջ աւելի դիւրաւ ու հանգստեամբ կրնանք ապրիլ : Սեր գլխաւորները անհանգիստ չընենք անգաղար բանի մը ետեւ ըլլալով ու թախանձելով , և ամէն յոյսերնիս իրենց խոստմանցը կամ օգնութեան վրայ չդրենք : Եւրոպայի արուեստաւորներ , խեղճ գեղադիւններ , խեղճ բոլոր իմ եղբայրներս , նորէն կ'ըսեմ , զմեզ ամենէն աւելի լաւ պաշտպանողները մեր թուերն ու մեր գլուխն է :

Մարքիսի ու քաղաքակիրթ աղքատը հարուստներն ու վերնագոյնները կը սիրէ՝ բայց անոնց աչքը մտնելու համար զինքը չնուստ տացըներ , իրենց ախտերը չբարձրացըներ շողմելով , և թէպէտ փայփայէ ալ՝ բայց միշտ ճամբարիտը կը խօսի , միտքը դնելով որ իր ազատ և իր աւանդի վարմունքովը նուստանալու տեղ՝ աւելի սիրելի և մեծարոյ կ'ըլլայ : Ար յանձնեմ ուրեմն իբրեւ յիշելիք մը որ միշտ աշխարհումս կ'ապրուի՝ որ մէկ հանձնումս կ'ընեմ հրաժայէ :

ԾԶ

Տէր և ճառայ :

Նառան խեղճ վիճակի տէր մարդ մըն է , որ ուրիշ լաւագոյն արուեստ մը չունենալով ձեռքը , ինչ որ հարուստը չուզեր ընել՝ ինքը յանձն կ'առնու իրեն տեղ ընելու : Վաշնադրութիւն մըն է՝ որով երկուստեք պայմաններ կը դրուին . (յօդ . 39) ու միշտ լուեւեայն աս պայմանս ալ կ'իմացուի որ ծառան ձեռքէն եկածին չափ առաքինի ու քաղաքակիրթ մարդու մը պարտուց համեմատ պիտի ծառայէ իր տիրոջը , և թէ տէրն ալ զինքը պիտի պահպանէ և իրեն վիճակը պիտի լաւցընէ :

Ի՞նչ տէր մը գիտէ որ ծառան բընութեամբ իրեն հաւասար է՝ (յօդ . 16) ուստի հետը մարդասիրութեամբ կը վարուի , իբրեւ ընտանեաց մէջէն մէկը կը այնպէս վրան կը նայի . ստէպ ստէպ

չփոխեր, միայն պարկեշտ ու արդար բաներ իրեն կը հրամայէ, չգիտցածը կը սովորեցնէ, և բնաւ իրեն հարկաւոր եղածէն բան մը պակաս չընէր և աշխատութեանցը մէջ բաւական ժամանակ հանգիստ կը թողու: Չափազանց ընտանութիւն չբանեցրէն՝ որպէս զի իրեն պատիւը չկորսնցընէ: Վրան կը վստահի՝ բայց իր ընթացքը կը դիտէ: չար օրինակ ամենեւին չտար: և թէ որ հիւանդանայ ու ծերանայ՝ երեսէ չթողուր, և խիստ լաւ գիտէ որ ծառան իր տուած կըթուութեանը համեմատ բարի կամ չար կ'ըլլայ:

Բաբինի ու քաղաքակիրթ ծառան գիտէ որ պէտք չէ հնազանդի տիրոջը երբ բարոյականի դէմ, և կամ իր կենացը դէմ փնաս բերող բաներ կը հրամայէ: ասկէ դուրս յամենայնի հլու, ակնածող և ամենէն ոչինչ բաներու մէջ ալ հաւատարիմ է, լեզուն կը զսպէ, և միանգամայն իր տիրոջը կենաքը, ունեցածը ու պատիւը կը պաշտպանէ: Եղած են շատ ծառաներ որ իրենց տիրոջը աղքատնալէն ետև ոչ միայն չեն ուզած զիրենք թողուլ հեռանալ, այլ իրենց աշխատութեամբը զիրենք դարմաններ են հաւատարմութեամբ:

Բայ ըսածներս նաև անոնց ալ կը վերաբերին որ խանութ մը մտած են, կամ ուրիշի դաշտերը կը մշակեն: Բարի ծերուկի մը հետ ճանչուորեցայ որ կ'ըսէր. Պէտք չէ բանի գործի վրայ դնել զանիկայ որուն վրայ մարդ կը կասկածի, և ոչ ալ պէտք է կասկածիլ անոր վրայ որ ծառայութեան մը դրեր է. իսկ ծառայից ալ ասանկ կ'ըսէր:

Կամ մարդու պէս ծառայ,
Կամ չէ նէ փախիր գնա:

Ծէ:

Բարերարողը և բարերարեալը:

Հարստութեան, վիճակի և կարողութեան աս տարբերութիւնները մարդկանց մէջ կապ մը կը ձևացընեն մէկ-

մէկու բարին ուղելու և մէկմէկու բարիք ընելու:

Հարուստն առատաձեռնելու կարողութիւն ունենալով՝ չունեցողին կ'օգնէ: Բայց առատաձեռնութիւնն ալ պէտք է որ չափով ու խոհեմութեամբ ըլլայ. նախ քու ունեցածդ մտածէ, վերջը անոր արդիւնքը որուն որ կ'ուզես բարերարութիւն մը ընել. ուստի աւելի ազգականներուդ պարգևէ քան թէ անծանօթ մարդկանց. արդիւնք ունեցողներու, խոհեմներու, որ քեզի շատ անգամ ծառայութիւններ ըրած ըլլան, կամայնալիս մը որ գէշի չգործածեր: Երբոր կ'ուզես տալ, նայէ մէկէն տաս. ուրախութեամբ տուր, առանց դիմացինդ մահացընելու, առանց երեսը զարնելու, առանց փոխադարձ յուսոյ, և ոչ իսկ երախտագէտ ըլլալուն սպասելով: Բնտարակոյս փոխարէնը կ'անես անկէ որ իրեն սիրոյն համար տրուած ինչ չուան կաթիլ մը ջրոյն հաշիւը կը բռնէ:

Բարերարեալը գոհ սրտով և ուրախութեամբ պէտք է ընդունի՝ առանց տագոհալու, առանց իմաստակութեան: Տեսեր եմ զոմանս որ բարերարութիւն մը ընդունենէն ետև կ'ըսէին՝ Հը՛, Բն, Դե՛ Բան է. Իրեն համար Բան մը ըսել չէ. արդէն պարտքն էր: Բարերարներ. թող անանկ ըլլայ. բայց մտածեցէք մէյմը ձեզի եղած օգուտը. ուրեմն պարտական էք ոչ միայն բերնով շնորհակալ ըլլալու, հապա նաև նոյնը մտքերնիդ միշտ պահելու էք, որպէս զի երբ առիթը գայ փոխարէնը հատուցանէք: Բարերարիստը թէ անձին և թէ ուրիշներուն կը փնասէ. վասն զի արարախտութեամբը տհաճեցընելով բարեսէր անձինքը բարերարելէն ետ կը կեցընէ:

Բայց բարերարութիւնը միայն տալով չըլլար: Ինչ բարերարութիւն չեն ըներ քեզի վարժապետներդ ու տէրերդ որոնք գիտութիւն կամ արուեստ մը քեզի կը սովորեցընեն. ուստի պէտք է երախտագէտ ըլլաս իրենց: Եւ անհիմա աս պզտի հասակիդ մէջ ալ կըրնաս բարերարութիւն ընել քու չորս կողմիդ եղողներուն. զոր օրինակ՝ իրենց

տհաճութեան, ճանճրութեան և աշխատութեանց պատճառ չըլլալով. ընդհակառակն ջանալով մխիթարել զուրիշները, խաղաղացնել, բարի բաներ խօսելով ու քաջալերելով: Սեծնալէդ վերջը, թէ որ լաւ մշակեալ քու երկիրներդ, թէ որ քու քաղքիդ մէջ լաւ արուեստ մը մտցնես կամ կատարելագործես, թէ որ աղքատ ժողովուրդն աշխատցնես ու անոնց ապրուստը ճարես, բարերարութիւն ըրած կ'ըլլաս: Թէ որ ուսման ետեւէ ըլլալով ճշմարտութիւն մը դուրս հանես՝ որ ամենուն օգտակար ըլլայ, թէ որ լաւ խորհուրդ մը տաս, թէ որ մէկու մը արդարութեամբ ստակ վաստակելու ճամբայ բանաս, թէ որ ուրիշներուն պատիւը պաշտպանես, թէ որ տղայ մը կամ աղջիկ մը աղատես մոլորութեան ճամբէն՝ բարերարութիւն ըրած կ'ըլլաս:

Ս'վ պատանեակք, տեղեկացէք թէ ձեր քաղքին մէջ եղած անկեղանոցը ո՞վ հաստատեց. ո՞վ տուաւ ան ողորմութիւնը. ո՞վ ան օժիտները, օգնութիւնները, վարժատուններն ու ասպատանարանները շինել տուաւ. բոլորն ալ բարերարք, և դուք պէտք է որ անոնց երախտագէտ ըլլաք:

ԾԸ

Ծերք:

Թէ որ ես ուզենամ ճամբորդութիւն մը ընել՝ անոնց խորհուրդ կը հարցնենմ որոնք որ մէյմը նոյն ճամբան ըրեր են. անանկ չէ: Ներերն ալ մարդկանց մէջ ան ուղեւորներն են որ մեր նոր սկսելու ճամբան արդէն իրենք ըրած են. չարն ու բարին տեսած, վտանգները, դժուարութեանցքերն և հանգչելու յարմար տեղումները սովորած են: Ուրեմն իրենց խորհուրդ հարցնենք որ իրենց փորձովը մեզի առաջնորդեն. վասն զի ո՞վ որ կ'ուզէ իր անձին տուժիւքը փորձառու ըլլալ, կը տեսնայ թէ որչափ սուղի կը նստի:

Ներերն արդէն խել մը զուարճու-

թիւններէ զուրկ են. գոնէ երիտասարդաց իրենց վրայ ունեցած սէրն ու յարգութիւնը տեսնելով մխիթարուին: Միթիթէատրոնի մը աստիճաններուն վրայ նստած էին հին Յունաստանի այլ և այլ ժողովուրդներ ու եղած խաղարկութիւնները կը դիտէին. հոն ծեր մը եկաւ և սկսաւ այլ և այլ աղքաց առջևէն անցնիլ, բայց չեղաւ ժողովուրդ մը որ իրեն նստելու տեղ տայ. երբոր Սպարտացոյ առջևը հասաւ՝ բոլոր երիտասարդները ամէնքը մէկէն ոտքի ելան, որպէս զի զինքը նստեցընեն. ան ատեն ամբողջ հանդիսարանը սկսաւ ծափահարութիւն ընել և ծերն ալ գոչեց, Բոլոր Յոյն առաքինութիւնը էք ճանչնան, Բայց մայն Սպարտացի էք Գործարքէն: Սենք ալ գոհ չըլլանք միայն ծափ զարնելով գովել բարիքը ընողը, այլ նաև հետևող ըլլանք:

Ներերը ուրիշ այնչափ նեղութիւններ կը քաշեն՝ թող մխիթարութիւն մըն ալ ունենան, տեսնալով երիտասարդաց իրենց վրայ ունեցած խնամքը: Եւ այն Գրիգորիկը, ինչ ագնիւ տղայ է. ստէպ ստէպ Սինաս ծերուկին այցելութիւն կ'ընէ, որ խեղճը որդիքը կորսնցնելով չոր գլուխ մնացած է. իրեն անցած գացած պատմութիւններ պատմել կու տայ, խորհուրդ կը հարցնէ, քալելու որ ելլայ իրեն ընկերութիւն կ'ընէ, թեթեւ ծառայութիւններ կ'ընէ, կը ջանայ որ ամենեւին նեղութիւն չտայ և իրեն ճանճրանալի կեանքը իր երիտասարդական աշխուժովը կը կենդանացնէ: Սինասն ալ բոլորովին ոգի կ'առնու, ինչպէս թէ որ ծերացած ծառի մը բունին վրայ նոր պատուաստ մը ընես. իսկ Գրիգորիկը, անտարակոյս ատենօք առաքինի ու քաղաքակիրթ մարդ մը կ'ըլլայ:

Ս'վ պատանեակք, դուք հիմա արգելք մը չունիք ու աշխոյժ էք. բնութիւնը զձեզ կը զուարթացնէ, արտօրէից կենդանութիւնը զձեզ կը մխիթարէ, մարգաց ծաղկազարդ կանանչութիւնը, անտառաց քաղցր ստուերները, վերջապէս ամէն բան այս հասակներ-

նուդ մէջ ձեզի զուարթ կ'երևայ, և բիւր ապագայ ուրախարար յոյսեր ձեր միտքը կը զրաւեն. բայց ատենը կու գայ որ տարիներուն շատութեանը հետ մտածութիւններ, հոգեր, տկարութիւններ կը սկսին վրանիդ տիրել. վերջը եթէ լաւ ապրիք՝ կը ծերանաք. ինչպէս կը փափաքիք ուրեմն որ ան ատեն ձեր հետը վարուին:

ԾԹ

Եկեղեցականք:

Վահանայք՝ ստուծոյ կամայ թարգմանքն են և միջնորդք արարչին և մեր մէջը, որոնք առաքինութեամբ ու գիտութեամբ լցեալ, խոհեմական եռանդեամբ ճշմարտութիւնը կը տարածեն, ստութիւնը կը խափանեն և զմարդիկ իրենց ախտերէն կը զգուշացնեն: Ինչ տանեաց քաղցրութենէն կը հրաժարին, որ Վրիստոսի որդիքը իրենց ընտանիք ընեն. աղքատներն իրենց օգնութեանը կը դիմեն, տարակուսեալները խորհուրդ կը հարցնեն, հիւանդները իրենցմէ մխիթարութիւն կը խնդրեն: Իրենք են որ յանուն Իստուծոյ՝ հզօրագունից ճշմարտութիւնը կը քարոզեն, տգէտները կը կրթեն, հարստահարեալները կը պաշտպանեն, թրջնամիները կը հաշտեցնեն. ամպիոնէն ընդհանրական պարտքերնիս մեզի կը քարոզեն, և խոստովանարանէն ալ՝ նոյն ընդհանուր պարտքերը առանձին իւրաքանչիւրին թերութեանը համեմատ կը սովորեցնեն. քահանայք ըզմեզ մկրտելովն եղբայրակից ըրինքրիստոնէից, և քահանայք պիտի ըլլան մեր մահուան անկողնոյն քով կեցողները, և նաև մեռնելէս վերջն ալ իրենք պիտի օրհնեն ու օգնեն մեզի: Ինչ մեծարելի մարդիկ, ինչ երկնային պաշտօն է իրենցը:

Կ

Կանայք:

Կանանց պարտական ենք մեր կեանքը, մեր առջի սնունդը, և ընդունած առաջին գորովալիւր ինամբը. պէտք է՝ ուրեմն որ իրենց հետ ամենայն ակնածութեամբ վարուինք:

Իրենք կաղմուածքով և վարժութիւն մեզմէ աւելի փափուկ են. աւելի ծանր հիւանդութիւններ կը քաշեն, և կենաց փոփոխութիւննին քիչ է. մարդս իրենց բնական պաշտպանն է. ինչպէս վատ է ան մարդը որ զիրենք կը հարստահարէ, կը տրտմեցնէ և պէտք եղած ակնածութիւնն ու ինամբը չընեն:

Կանայք իրենց զգայուն սրտովը ամէն խեղճութեանց վրայ կը գլծան ու կը կարեկցին. զիրենք միշտ հիւանդներու քով կը տեսնանք, և խեղճ հիւանդը գրեթէ ամենեւին չչարչարուիր երբ կին մը ըլլայ քովը: Այն ան անզգամին որ կանանց փափուկ սրտովը զեղծանելով՝ իրենց խղճմտանաց ծանրութեանն և անպատուութեանց պատճառ կ'ըլլայ:

Ո՛վ կայ որ իր մօրը և քոյրերուն վըրայ մտածէ ու սիրտը չչարժի. ուրիշ կանանց հետ ալ վարուելու ժամանակ՝ զիրենք դարձեալ մտքերնիդ բերէք, և յիշեցէք՝ որ եթէ մէկը իրենց առաքինութեանը դէմ անիրաւած ըլլար և կամ զիրենք թշնամանէր, ինչ զգայմունք կ'ունենայիք:

Ստքերնիդ պահեցէք ուրեմն, ո՛վ պատանեակք, որ կանանց հետ վարուելու կերպերնէդ կը կախուի ձեր երջանկութեան և ամենազաւան թշուառութեան վայրկեանները և ամբողջ ձեր կենաց սաստիկ տանջանքները: Ո՛վ պատանեակք, որ կու գայ որ աւելի լաւ ու պայծառ կ'ըմբռնէք ըսածս և ինծի իրաւունքս առնի եղբ' կ'ըսէք:

ԿԱ

Նախորդք և յաջորդք

Ըննուական ցեղէ իջնալուդ համար կ'ուռիս կը հստատանաս . անմիտ, մի-
թէ հարցդ առաքինութիւնը քուկդ է .
և ինչպէս կրնաս ուրիշին բանին վրայ
պարծիլ . քու նախորդներդ պատերազմ-
ներու մէջ արիացան , խոհեմ գտնուե-
ցան իրենց խորհրդոցը մէջ , իրենց պաշ-
տօններովը հասարակաց բարեաց պատ-
ճառ եղան և ամէնքը զիրենք կը մեծա-
րէին . պատուէ ուրեմն անոնց յիշատա-
կը և մի պահանջեր որ յարգեն ու մե-
ծարեն 'ի քեզ քու պապերուդ ունեցած
առաքինութիւնները՝ յորոց դու զուրկ
ես : Ըռաքինութիւնը արեան հետ վե-
րաբերութիւն չունի . երևելի տնէ ես ,
ուրեմն մարդիկ քեզմէ աւելի գիտու-
թիւն և աւելի բարեսրտութիւն կը
պահանջեն . թէ որ չունենաս՝ իրաւամբ
կ'արհամարհեն . Մարդ ինչը զինչը չը
պատուէ :

Իայց երախտագէտ պէտք է ըլլանք
աս կենաց ճամբուն մէջ մեզմէ առաջ
գացողներուն , իրենց մեզի ըրած այն-
չափ բարեացը համար , և ոչ թէ քանի
մը փնասուց համար անիծենք . և իրաւ-
ցընէ , պատմութեանց մէջ մեր նա-
խորդներուն զեղծմունքները , ամօթա-
լի գործքերն ու յանցանքները կը տես-
նենք . շատ մը նախապաշարմունքներ
ունէին իրենք՝ որ մենք չունինք , իրենց-
մէ աւելի տեղեկութիւն ու գիտութիւն
ստացած ենք , և շատ աւելի հանգիստ
ենք : Փառք Եստուծոյ և փառք իրեն
նախախնամութեանը որ հետզհետէ
կը զօրացընէ զմարդիկ արդարութեամբ
և ճշմարտութեամբ յառաջագիմելու .
բայց ասով պէտք չէ որ մեր նախորդնե-
րը արհամարհենք : Ի՞նչ պիտի ընէինք
մենք՝ թէ որ իրենք այնչափ լաւ գիւ-
տեր ու արուեստներ գտած՝ և իրենց
աշխատութեամբը զանոնք մեզի սովորե-
ցուցած չըլլային . այնչափ մեծաշէն քա-
ղաքներ , այնչափ գետերուն ըրած փնա-

սը խափանելու համար եղած աշխա-
տութիւններ , այնչափ ճամբաներ , զուար-
ճութեան համար թէատրոններ , պաշտ-
պանութեան համար բերդեր , եկեղե-
ցիներ , վարժարաններ , օրէնքներ , վար-
դապետութիւններ՝ բոլորն ալ իրենցմէ
ունեցեր ենք , ուրեմն միշտ պէտք է
չնորհակալ ըլլանք :

Շնորհակալ ըլլանք և գործքով ալ
նոյնը մեր յաջորդներուն սովորեցնենք ,
որչափ կրնանք մեր կողմանէ գովելով
ու մեծարելով մեր ծերերուն մեզի ը-
րած բարերարութիւնները . և իրաւը-
նէ , վասն զի մարդիկ ամէնքը մէկէն
որ և իցէ ժամանակ ալ ապրած ըլլան՝
բոլորը մէկ ընտանիք մը կը կազմեն .
ուրեմն երբ բանի գործքի մը ձեռք կը
զարնենք , պտուղը մենք պիտի չքաղենք
ըսելով՝ պէտք չէ լքանինք . մեր յա-
ջորդները պտուղը կը վայելեն կ'օգ-
տուին ու զմեզ կ'օրհնեն : Ես տնկած
ձիւթենիս իմ մեռնելէս վերջը պիտի
սկսի պտուղ տալ , հոգ չէ . ես ալ իմ
չտնկած ծառերէս շատին պտուղը կը
վայելեմ . տղոց դատարարականութիւնը
նեղով իրենց սովորեցուցած բաներս գի-
տեմ որ ապագայից օգտին համար է ,
փնաս չունի . բաւական է որ իրենք օգ-
տուին , ու անոր համար սիրով յանձն
կ'առնեմ զիրենք կըթել . ապագայք ալ
իմ եղբարքս են :

Միշտ ապագային վրայ յուսալնիս
մարդկանց ներկայ ապերախտութեանը
մէջ՝ մեծ միսիթարութիւն է մեզի . մա-
նաւանդ երբ կը տեսնենք որ մեր բարի
խորհուրդները չեն յաջողիր և մեր գո-
վելի գիտաւորութիւնները չարախօսու-
թեան նիւթ կ'ըլլան : Ինչի գործք մը
ոչ երբէք կը կորսուի , թէ որ այսօր
մեզի շահ մը չբերեր , ժամանակով կըր-
նայ օգտակար ըլլալ ուրիշներուն որք
են մեր որդիքն ու մեր եղբարքը :

Կը շարունակուի :